

JUSTIITSMINISTEERIUM

Austav ja tõhus Justiitsministeeriumi haldusjärelevalve valla ja linna üle

Linnade ja Valdade Päevad

17.08.2021

Helen Kranich

Justiitsministeeriumi nõunik

16.12.2019 Riigikogu põhiseaduskomisjoni istungil tuli piinlikkusega tunnistada, et protestide arv, millega on Justiitsministeerium pöördunud KOVi järelevalves kohtu poole, on olematu 0.

Täna võib uhkusega öelda, et protestide arv on 1.

Või peaks sõnu *piinlik* ja *uhkusega* kasutama vastupidiselt?

Haldusjärelvalve ideaal

Tsitaat Sotsiaalkindlustusameti kolleegilt:
„Kui meil tuleb KOVile teha ettekirjutus, on see teatud mõttes ebaõnnestumine.

See näitab, et me ei olnud piisavalt head, et lahendada probleem sõbraliku vestluse ja konstruktiivse arutelu käigus.“

Haldusjärelevalve piirid

Tsitaat Justiitsministeeriumi kolleegilt:

„Ettepanek ja protest on siiski viimane abinõu.“

Vabariigi Valitsuse seaduse § 75³

Haldusjärelevalve omavalitsusüksuste tegevuse üle

- Justiitsministeerium teostab haldusjärelevalvet kohaliku omavalitsuse üksuste **haldusaktide õiguspärasuse üle**,
- kui kohaliku omavalitsuse üksuse haldusakt või selle andmata jätmine **on õigusvastane ja rikub avalikku huvi**, võib JuM 30 tööpäeva jooksul haldusakti andmisest või sellest keeldumisest teadasaamisest arvates **teha kirjaliku ettepaneku** tunnistada haldusakt kehtetuks, viia see õigusnormidega vastavusse või anda nõutav haldusakt välja,
- kui kehtetuks tunnistatud haldusakti õigusvastased tagajärjed rikuvad avalikku huvi, võib JuM kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates teha kirjaliku ettepaneku kõrvaldada haldusakti tagajärjed,
- kui KOV ei ole 30 tööpäeva jooksul pärast kirjaliku ettepaneku saamist haldusakti kehtetuks tunnistanud, seda õigusnormidega kooskõlla viinud, nõutavat haldusakti andnud või haldusakti tagajärgede kõrvaldamist otsustanud, **võib JuM esitada protesti halduskohtusse.**

Eesmärk on lahendada probleem, eesmärk pole korrektse väljundiga menetlus

2019. aasta JÄRELEVALVED (11)

2 ettepanekut planeeringute valdkonnas

- üldplaneeringut muutev detailplaneering
- detailplaneering kehtestati ilma heakskiiduta – ettepanek ja tähelepanu juhtimine

8 tähelepanu juhtimist

- eirati detailplaneeringu koostamise kohustust
- puudujäägid volikogu istungi päevakorra menetlemisel
- DP kehtestati ilma heakskiiduta (eelnes ettepanek)
- maa sihtotstarbe määramine
- volikogu liikme kuulumine komisjoni
- eirati detailplaneeringu koostamise kohustust, PT tunnistati kehtetuks
- ehitustegevus ehituskeeluvööndis
- Päästeameti kooskõlastatud kasutusluba
- erimeelsused riigieelarvelise toetuse kasutamise osas, suunati koostööle

1 edasisest menetlusest loobumine pärast küsimusele vastuse saamist

Eesmärk on lahendada probleem, eesmärk pole korrektse väljundiga menetlus

2020. aasta JÄRELEVALVED (12):

Selgituse küsimine

- probleemid ehitusloaga, puudused kõrvaldati
- kahtlus ehitusloa õiguspärasuses, õigusvastasust ei tuvastatud
- projekti kohaselt rajatised planeeritud ehituskeelu vööndisse, projekti täpsustati
- detailplaneeringu osaline kehtetuks tunnistamine, mis juhul pole alles jäävat planeeringulahendust võimalik ellu viia, vastav haldusakt tunnistati kehtetuks
- detailplaneeringut oleks tulnud menetleda üldplaneeringut muutvana, samas rohevõrgustiku säilimine on territoriaalse arengu peamise eesmärgina ligilähedaselt tagatud ning huvitatud isikutel on õigustatud ootus kavandatu elluviimisele

Tähelepanu juhtimised

- detailplaneeringu menetluse selliselt jätkumisel võidakse jõuda õigusvastase haldusakti andmiseni
- detailplaneeringu koostamisel tuleb arvesse võtta ka kõrgema astme planeeringuid

Haldusjärelvalve omaalgatus

1. 2019. ja 2020. aastal uuris JuM KOVide haldusakte – kas need vastavad haldusmenetluse seaduse nõuetele (kas ja kuidas on neid põhjendatud).

NB! Võimalik on üksnes õiguspärasuse, mitte otstarbekuse kontroll.

2019 kontrolliti 1795 haldusakti

Järeldus: ebapiisav motivatsioon 10% juhtudest, probleemseim valdkond on ehitus- ja planeerimisvaldkond.

- Tähelepanu juhtimised KOVidele

2020 kontrolliti 20 KOVi 25 haldusakti, kokku 500 haldusakti

- Tähelepanu juhtimised KOVidele

2020. aasta *anomaalia* (heas mõttes) või ongi see praegune tegelikkus?

Kontrollitud KOVide arv 20, haldusakte 500

100% korras olid 5 KOVi haldusaktid

(Harku VV, Narva LV, Põltsamaa VV, Saaremaa VV, Võru VV)

Vähemal määral (1–3 haldusaktis) oli puudusi 9 KOVil

(Viimsi VV - 1, Kuusalu VV - 3, Jõhvi VV - 2, Mustvee VV - 1, Paide LV - 2, Häädemeeste VV -1, Räpina VV – 1, Kohila VV – 1, Valga VV - 2)

Suuremal määral esines puudusi 6 KOVil

2. KOKS § 54¹ Volikogu poolt valitud ja ametisse nimetatud isikute sotsiaalsed garantiid - hüvitus ametist vabastamisel ja volikogu liikmete preemiad.

Kontrolli periood 01.01.2018 - 30.04.2019.

Kontrollitud 35 omavalitsuse dokumendiregistri avalikke dokumente.

Järeldus: Ei tuvastanud ühtegi varem teadmata juhtumit, kus oleks makstud hüvitust või preemiat vastuolus KOKSiga, ilmnesid üksikud probleemid dokumendiregistriga.

3. Ehituslubade väljastamise menetluse aeg (2019)

Seire käigus kontrolliti ehitisregistris kolme KOVi ehituslubade andmise menetlustähtaegu.

Kokkuvõtvalt kulus ehituslubade väljastamisele pärast ehitusloa taotluse esitamist alla 30 päeva.

Tallinnas hinnanguliselt 12,5 päeva, Tartus 12 päeva.

Edasise tegevuse planeerimine tulenevalt seirest ei ole vajalik, kuna süsteemset probleemi välja ei joonistunud. Ka korduvseire ei ole lähiajal otstarbekas.

Tähtaja ületamist tuli valimis ette ligikaudu 3% juhtudel (2-43 päeva).

Kokkuvõte

- valdav osa haldusjärelevalve probleemidest lahendatakse menetluse käigus,
  - haldusjärelevalves pole alluvussuhet, vaid poolteks on õiguslikult võrdsed AÕJI-d,
  - JuM pole ainult kontrollija, vaid küsib ise KOVilt nõu,
  - koostöö nii erinevate ministeeriumite kui ka KOVidega on hea,
- JuMi tehtud järelevalve pinnalt võib öelda, et KOVide üldine halduspraktika kvaliteet on hea või väga hea. Üksikud probleemid ei peaks seda varjutama.

Aitäh senise hea koostöö eest!

JUSTIITSMINISTEERIUM

Aitäh!

Helen Kranich

Justiitsministeeriumi nõunik

helen.kranich@just.ee